

AANTEKENEN

Hoge Raad der Nederlanden
T.a.v. de edelhoogachtbare heer
mr. F.W. Bleichrodt, procureur-generaal
Postbus 20303
2500 EH 'S-GRAVENHAGE

Datum:
9 maart 2022

Contactpersoon:
Mr. drs. R. Blommestein, Counsel human rights & litigation
Mr. B.J. Maes, advocaat

Kenmerk:
22M0016 Belang van Nederland / Advies 2022

Telefoon:
T +31 (0)85 9021 270

Betreft:
Aangifte tegen (toenmalig) (demonstrant) minister Hugo de Jonge

E-mail:
r.blommestein@maeslaw.nl
b.maes@maeslaw.nl

Edelhoogachtbare heer Bleichrodt,

Tot ons heeft zich gewend de heer Wybren van Haga. Namens hem verzoeken wij u tot vervolging van de heer Hugo de Jonge over te gaan voor door hem gepleegde ambtsmisdrijven. Deze ambtsmisdrijven zien op beleid dat onder zijn verantwoordelijkheid tot stand is gekomen en onder zijn verantwoordelijkheid is uitgevoerd en uitspraken die door hem zijn gedaan in de functie van demonstrant minister van Volksgezondheid, Wetenschap en Sport (hierna: 'VWS'). Aangezien het hier gaat om een – in elk geval ten tijde van het plegen van de strafbare feiten – demonstrant minister wenden wij ons op grond van artikel 119 van de Nederlandse Grondwet tot u, edelhoogachtbare procureur-generaal bij de Hoge Raad, teneinde u te verzoeken om tot vervolging over te gaan voor door hem gepleegde ambtsmisdrijven ex artikel 355, aanhef en onder 3° Sr.

DE ACHTERGROND

Client doet aangifte tegen de heer De Jonge van door hem gepleegde ambtsmisdrijven. Deze ambtsmisdrijven zien – kort gezegd – op het onder zijn verantwoordelijkheid tot stand gekomen en gevoerde beleid¹ en tevens op door hem gedane uitspraken. Het gaat hier specifiek om het onder zijn verantwoordelijkheid ingevoerde coronatoegangsbewijs (hierna: 'CTB'²) en de uitspraken die hij ter verduidelijking van vermeend 'nut' en 'noodzaak' van het CTB heeft gedaan. Het gaat hier om strafbare feiten gepleegd tussen 14 september 2021 en 10 januari 2022 (de datum van het aantreden van een nieuw kabinet en dus ook een nieuwe Minister van VWS).

Tijdens de persconferentie van 14 september 2021 kondigden demonstrant minister-president Mark Rutte en demonstrant minister van VWS Hugo de Jonge aan dat vanaf 25 september 2021 een CTB verplicht zou worden gesteld in de cultuur, evenementen, georganiseerde jeugdactiviteiten, horeca (met

¹ Het gaat hier om beleid op basis van Hoofdstuk Va. Tijdelijke bepalingen bestrijding epidemie covid-19. Wet publieke gezondheid ('Wpg'), verder uitgewerkt in de Tijdelijke regeling maatregelen covid-19 ('Trm').

² Zoals u weet, werd het CTB met ingang van 25 februari 2022 'in de ijskast gezet' en is het dus thans niet in voege.

uitzondering van terrassen) en sport. Tijdens de persconferentie van 2 november 2021 werd aangekondigd dat vanaf 6 november 2021 het CTB ook gevraagd zou worden bij terrassen, binnensportlocaties, kermissen, zwembaden en sportkantines. Zonder CTB is het betreden van deze locaties niet mogelijk.

Een CTB kon in deze periode op drie verschillende manieren worden verkregen: volledige vaccinatie (op dat moment twee vaccinaties met een mRNA-vaccin of eenmaal met het Janssen-vaccin), een negatieve testuitslag afkomstig van een GGD-testlocatie of een herstelbewijs dat niet langer dan zes maanden geleden is verkregen na een positieve testuitslag afkomstig van een GGD-testlocatie.³

Cliënt maakt zich, zowel als persoon als in de hoedanigheid van Tweede Kamerlid voor de partij Belang van Nederland (Vereniging met volledige rechtsbevoegdheid Belang van Nederland, hierna: 'BVNL') zorgen om de tweedeling die in de maatschappij is ontstaan door de invoering van het CTB. Daarnaast werd er middels de invoering van het CTB grote druk uitgeoefend op mensen om zich te laten vaccineren: ongevaccineerden hadden immers niet zo maar toegang tot allerlei publieke gelegenheden, maar moesten eerst een test afleggen om te bewijzen dat zij 'gezond' zijn. Zij werden op deze manier tot tweederangsburgers en kregen bovendien, door een ernstige en kwalijke vorm van stigmatisering, de schuld van druk op de zorg en allerlei andere zonden Israëls.

Het voorgaande werd niet gerechtvaardigd door de laatste medisch-wetenschappelijke inzichten: niet ten tijde van de introductie van het CTB, maar na opkomst van de omikronvariant al helemaal niet meer (zie hieronder). Daarom kan er niet anders dan vastgesteld worden dat het CTB een ongerechtvaardigd onderscheid maakte tussen gevaccineerden en ongevaccineerden. Er was, met andere woorden, sprake van discriminatie. Dat dit niet enkel de ervaring is van cliënt, maar gaat om een breed gedeeld gevoel in de maatschappij blijkt uit een online petitie van BVNL, gestart op 27 oktober 2021 en inmiddels ruim 267.000 keer ondertekend.⁴

STRAFBARE FEITEN

Names cliënt verzoeken wij u om over te gaan tot vervolging van de heer De Jonge voor door hem gepleegde ambtsmisdrijven. Deze ambtsmisdrijven zien op het gevoerde beleid omtrent het CTB en uitspraken die door betrokkene zijn gedaan. Het gaat hier om uitsluiting (artikel 429 quarter Sr), groepsbelediging (artikel 137c Sr) en aanzetten tot haat en discriminatie (artikel 137d Sr), alles voor zover van toepassing j° artikel 355, aanhef en onder 3° Sr.

Cliënt wijst in dit verband op de volgende uitspraken:

- *"Ik heb geen begrip, nul begrip voor mensen die zich niet willen laten vaccineren."* (uitspraak van 8 maart 2021 tijdens een persconferentie);
- *"Een toegangstest wordt nooit verplicht, in geen enkele situatie."* (uitspraak van 15 april 2021 in reactie op een Kamervraag van cliënt);
- *"Je hoeft niet naar het theater, je kunt ook een dvd opzetten."* (uitspraak van 15 april 2021 in reactie op een Kamervraag van cliënt);
- *"Het heeft iets decadents om te denken dat je kunt bedanken voor het enige middel dat ons uit deze crisis helpt, maar tegelijkertijd kunt rekenen op de solidariteit en bescherming van anderen die zich wel laten vaccineren."* (uitspraak in aan interview met nu.nl van 3 juli 2021);
- *"De keus tussen wel of niet vaccineren, is eigenlijk kiezen tussen vaccineren of de levensgrote kans dat je ziek wordt."* (uitspraak op Twitter op 14 augustus 2021);
- *"Vaccineren is de sleutel waarmee we ons land van het slot halen."* (uitspraak op Twitter van 10 september 2021);
- *"Vaccineren is een daad van solidariteit."* (uitspraak op Twitter van 14 september 2021);

³ Zie bijvoorbeeld Rijksoverheid, 'Stap 2: Welk coronabewijs nodig?', te raadplegen via: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-coronabewijs-en-coronatoegangsbewijs/vraag-en-antwoord/coronatoegangsbewijs-regelen>

⁴ Zie 'Petitie stop coronadiscriminatie', te raadplegen via: https://bvnl.nl/petitie_stop_coronadiscriminatie/

- *"Haal die prik. Doe het voor jezelf, doe het voor je omgeving, doe het om de vrijheid te beschermen die we op het virus aan het herwinnen zijn."* (uitspraak op Twitter van 22 september 2021);
- *"Ongevaccineerde patiënten houden bedden bezet die eigenlijk bedoeld zijn voor anderen."* (uitspraak tijdens een bezoek aan het Medisch Centrum Leeuwarden op 14 oktober 2021);
- *"Het is een epidemie van de ongevaccineerden."* (uitspraak in een interview met het Algemeen Dagblad van 25 oktober 2021);
- *"Ongevaccineerden houden een bed bezet waar zij, als zij wel gevaccineerd waren, niet in hadden hoeven te liggen."* (uitspraak tijdens een persconferentie van 2 november 2021).

Deze uitspraken leiden ertoe dat – toen ongeveer – 1,8 miljoen ongevaccineerden als schuldig werden aangewezen, bijvoorbeeld aan de overbelasting van de zorg en de eventuele noodzaak van (nieuwe) maatregelen; in heel extreme gevallen heeft de retoriek van de heer De Jonge er zelfs aanleiding toe gegeven dat ongevaccineerden nog net niet als moordenaars werden aangemerkt. Zij werden, met andere woorden, als groep weggezet als 'een gevaar voor de volksgezondheid'. Dit alles werd extra in de hand gewerkt door de aanvullende handeling die een ongevaccineerde moest verrichten om toegang te verkrijgen tot het sociaal-maatschappelijk leven: kennelijk was je als ongevaccineerde een dermate gevaar voor de volksgezondheid dat je eerst een test diende te ondergaan.

Dat burgers dergelijke retoriek overnemen, blijkt uit uitspraken die door burgers werden gedaan in een interview met NRC van 29 oktober 2021⁵ en in de opiniepeiling van *EenVandaag* die werd gepresenteerd op 26 oktober 2021.⁶ Daarnaast werden ongevaccineerden geweerd tijdens (kerst)diners, familiebijeenkomsten en allerlei andere sociale activiteiten. Het heeft hele families en vriendengroepen verscheurd doordat ze als gevolg van de retoriek van de heer De Jonge tot op het bot verdeeld waren; in vele gevallen is de schade onherstelbaar.

DE SPECIALE ROL VAN DE HEER DE JONGE

Het gaat hier om een demissionair minister en daarom bedienen we ons in casu van de procedure ex artikel 119 Gw. Belangrijk is hierbij op te merken dat, zoals artikel 119 Gw ook duidelijk beoogt, de heer De Jonge primair verantwoording schuldig is aan de Tweede Kamer voor wat betreft zijn handelen in functie van (toen) demissionair minister van VWS. Echter staat het woord 'primair' hier niet voor niets onderlijnd.

Het betekent namelijk niet dat indien de Tweede Kamer kennelijk nalaat om de heer De Jonge te corrigeren en / of politiek ter verantwoording te roepen voor zijn uitspraken, dit hem per definitie van strafrechtelijke vervolging ontslaat. Sterker nog, zeker gezien zijn toentertijd demissionaire status was hem naar huis sturen al geen optie meer. Daarnaast behoeft het geen uitleg dat ons Nederlands parlementair stelsel – waarbij een minister altijd gesteund wordt door een meerderheid in de Tweede Kamer – het bijzonder lastig maakt om hem ter verantwoording te roepen wanneer zijn beleid wordt gesteund door dezelfde meerderheid. Dit mag echter onder geen beding een rechtvaardiging betekenen voor uitspraken en beleid die duidelijk de grenzen van het strafrecht (en uiteraard de betamelijkheid) overschrijden. Daarom wenden wij ons, namens cliënt, tot u.

WETTELIJK KADER

Zoals hierboven reeds vermeld, verzoekt cliënt u om tot vervolging van de heer De Jonge over te gaan voor door hem gepleegde ambtsmisdriven die zien op het vragen van het CTB en het instellen c.q. uitvoeren van wetgeving hieromtrent en uitspraken die zijn gedaan in het kader van het instellen c.q.

⁵ Zie NRC, 29 oktober 2021, 'Het genadeloze oordeel van het gevaccineerde Nederlander', te raadplegen via: <https://www.nrc.nl/nieuws/2021/10/29/het-genadeloze-oordeel-van-de-gevaccineerde-nederlander-a4063667>

⁶ Zie *EenVandaag* 26 oktober 2021, 'Geduld van gevaccineerden is op: zeven op de tien willen specifieke maatregelen voor ongevaccineerden', te raadplegen via: <https://eenvandaag.avrotros.nl/panels/opiniepanel/alle-uitslagen/item/geduld-gevaccineerden-is-op-zeven-op-de-tien-willen-specifieke-maatregelen-voor-ongevaccineerden/>

uitvoeren van wetgeving omtrent het CTB zoals hierboven vermeld. Om misstanden weg te nemen volgt hieronder een (weliswaar beknopt) betoog om de strafbaarheid van De Jonge toe te lichten.

In artikel 429quater Sr lid 1 is het volgende neergelegd:

Hij die in de uitoefening van een ambt, beroep of bedrijf personen discrimineert wegens hun ras, hun godsdienst, hun levensovertuiging, hun geslacht of hun hetero- of homoseksuele gerichtheid wordt gestraft met hechtenis van twee maanden of geldboete van de derde categorie.

Lid 2 bepaalt vervolgens:

Met dezelfde staf wordt gestraft hij wiens handelen of nalaten in de uitoefening van een ambt, beroep of bedrijf zonder redelijke grond, ten doel heeft of ten gevolge kan hebben dat dit ten aanzien van personen met een lichamelijke, psychische of verstandelijke handicap de erkenning, het genot of de uitoefening op voet van gelijkheid van de rechten van mens en de fundamentele vrijheden op politiek, economisch, sociaal of cultureel terrein of op andere terreinen van het maatschappelijk leven, wordt teniet gedaan of aangetast.

In artikel 137c lid 1 Sr is het volgende neergelegd:

Hij die zich in het openbaar, mondeling of bij geschrift of afbeelding, opzettelijk beledigend uitlaat over een groep mensen wegens hun ras, hun godsdienst of levensovertuiging, hun hetero- of homoseksuele gerichtheid of hun lichamelijke, psychische of verstandelijke handicap, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de derde categorie.

In artikel 137d lid 1 Sr is het volgende neergelegd:

Hij die in het openbaar, mondeling of bij geschrift of afbeelding, aanzet tot haat tegen of discriminatie van mensen of gewelddadig optreden tegen persoon of goed van mensen wegens hun ras, hun godsdienst of levensovertuiging, hun geslacht, hun hetero- of homoseksuele gerichtheid of hun lichamelijke, psychische of verstandelijke handicap, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de derde categorie.

Artikel 137d Sr is in de volksmond bekend komen te staan als het strafrechtelijke artikel dat 'haatzaaien' verbiedt. De wetgever heeft dit begrip als volgt gedefinieerd:

Het (opzettelijk) agiteren, [...] het opruien door openlijk uiting geven aan vijandschap of grove minachting. Het gaat hier om het uiting geven aan een gevoel van diepe afkeer voor de overtuigingen van een groep mensen, gepaard met het onverzoenlijke verlangen om die groep te (zien) verdelgen.

Belangrijk is tevens om in te zoomen op de context waarin beide artikelen tot stand komen. De voorganger van artikel 137c Sr kwam tot stand in 1934, een tijd van opkomend fascisme en antisemitisme. Artikel 137d Sr dateert uit 1971, toen artikel 137c Sr tevens werd aangepast. Deze artikelen moeten in het kader van het Internationaal verdrag inzake uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie (hierna: 'IVUR') worden begrepen.

ACHTERGROND VAN DE ARTIKELEN

Wanneer gekeken wordt naar het IVUR, staat in de preambule beschreven dat het Verdrag uiting geeft aan de beginselen die zijn neergelegd in het Handvest der Verenigde Naties. Het gaat hier voornamelijk om de 'waardigheid en gelijkheid van alle mensen' en, in het verlengde daarvan, wordt expliciet gesteld dat

[...] alle mensen vrij en gelijk in waardigheid en rechten worden geboren en dat een ieder aanspraak heeft op alle rechten en vrijheden die [in het Handvest] worden vermeld, zonder enig onderscheid, in het bijzonder wat betreft ras, huidskleur of nationale afkomst.

De woorden 'in het bijzonder wat betreft' zijn hier niet voor niets onderlijnd nu hier duidelijk kenbaar wordt gemaakt dat het niet gaat om een limitatieve opsomming van ras, huidskleur of nationale afkomst maar bedoeld wordt op het aanspraak maken van alle rechten en vrijheden van het Handvest, zonder enig onderscheid.

Dit wordt bevestigd door een frase die eveneens in de preambule is opgenomen, namelijk 'dat alle mensen gelijk zijn voor de wet en aanspraak hebben op gelijke behandeling door de wet tegen elke vorm van discriminatie en tegen *elke vorm* van aanzetting daartoe'. Wederom: het gaat hier uitdrukkelijk niet om het enkel uitbannen van discriminatie vanwege ras, huidskleur of nationale afkomst maar om het uitbannen van discriminatie in brede zin. Dit wordt wederom bevestigd door het feit dat er in zowel artikel 137c als 137d Sr ook andere groepen opgenomen zijn, zoals levensovertuiging, homo- of heteroseksuele gerichtheid en handicap. Met andere woorden, de artikelen die een uitwerking zijn van het IVUR beperken zich niet enkel tot het uitbannen van discriminatie vanwege ras, huidskleur of nationale afkomst – hetgeen uitdrukkelijk in lijn is met het doel van het IVUR.

Wanneer er wordt gekeken naar andere wetgeving van nationale of internationale aard kan tevens niet worden geconcludeerd dat het hier gaat om een *limitatieve* opsomming van bepaalde groepen. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gewezen op artikel 1 van de Nederlandse Grondwet waarin het antidiscriminatieverbod is neergelegd:

Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan.

Het onderlijnde stukje tekst geeft hier duidelijk aan dat het antidiscriminatieverbod voor *elke* vorm van discriminatie geldt. Er zou – op zijn zachtst gezegd – een nogal scheve verhouding ontstaan wanneer er in dit eerste artikel van onze Grondwet een duidelijk verbod is neergelegd van *alle* vormen van discriminatie, maar wanneer het Wetboek van Strafrecht enkel toeziet op een aantal limitatieve gronden. Hoewel aan artikel 1 van de Grondwet niet getoetst mag worden, gaat hier wel een zekere reflexwerking van uit en die reflexwerking wijst duidelijk in de richting van een ruime en dus niet-limitatieve opvatting van de artikelen 137c en 137d Sr.

In het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (hierna: 'EVRM') is in artikel 14 het discriminatieverbod neergelegd:

Het genot van de rechten en vrijheden die in dit Verdrag zijn vermeld, moet worden verzekerd zonder enig onderscheid op welke grond ook, zoals geslacht, ras, kleur, taal, godsdienst, politieke of andere mening, nationale of maatschappelijke afkomst, het behoren tot een nationale minderheid, vermogen, geboorte of andere status.

Ook in dit artikel staat expliciet dat het gaat om 'welke grond ook, zoals', dus wederom niet om een limitatieve opsomming. Het gaat om iedere denkbare grond waarbij enkel een aantal voorbeelden zijn genoemd in de opsomming van het artikel.

In artikel 26 van het International Verdrag inzake Burger- en Politieke Rechten (hierna: 'IVBPR') is het volgende neergelegd:

Allen zijn gelijk voor de wet en hebben zonder discriminatie aanspraak op gelijke bescherming door de wet. In dit verband verbiedt de wet discriminatie van welke aard ook en garandeert een ieder gelijke en doelmatige bescherming tegen discriminatie op welke grond ook, zoals ras,

huidskleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale of maatschappelijke afkomst, eigendom, geboorte of andere status.

In dit artikel staat eveneens expliciet dat het gaat om 'welke grond ook, zoals' waarna een aantal voorbeelden worden genoemd. Dit betekent echter niet dat wanneer het specifieke kenmerk hier niet tussen staat, er op grond van dit kenmerk geen bescherming van dit artikel uit kan gaan. Daarnaast is er in het artikel ook de frase 'of andere status' opgenomen. De andere status zou hier een medische status, zoals het ongevaccineerd zijn, kunnen inhouden.

Tot slot kan worden gewezen op artikel 90quater Sr waarin het volgende is neergelegd:

Onder discriminatie of discrimineren wordt verstaan elke vorm van onderscheid, elke uitsluiting, beperking of voorkeur, die ten doel heeft of ten gevolge kan hebben dat de erkenning, het genot of de uitoefening op voet van gelijkheid van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden op politiek, economisch, sociaal of cultureel terrein of op andere terreinen van het maatschappelijk leven, wordt teniet gedaan of aangetast.

De hierboven aangehaalde tekst geeft duidelijk aan dat de definitie van discriminatie die in het Wetboek van Strafrecht is neergelegd ziet op *elke* vorm van discriminatie. Dit is geheel in lijn met artikel 1 van de Grondwet en artikel 14 van het EVRM alsook het IVUR.

Gelet op de wetsgeschiedenis, tekst en achtergrond van deze artikelen, kan aldus niet anders worden geconcludeerd dat het hier gaat om een 'groep' die onder de reikwijdte van dit artikel valt. Om in de toekomst een dergelijke discussie te vermijden, overweegt cliënt een wetsvoorstel in te dienen om aan de artikelen 137c, 137d en 429quater 'medische status' als specifiek beschreven groep toe te voegen en 'of welke grond dan ook' toe te voegen om discriminatie van iedere minderheidsgroep te voorkomen. Op deze manier worden de voornoemde artikelen tevens in lijn gebracht met de strekking van nationale en internationale wetgeving. De behandeling van dit wetsvoorstel kan echter niet worden afgewacht; ook op grond van de huidige wetgeving is, zoals hiervoor betoogd, een vervolging van de heer De Jonge niet alleen mogelijk, maar ook noodzakelijk.

AANWIJZING DISCRIMINATIE (2018A009)

Alle hierboven genoemde artikelen vallen onder de aanwijzing discriminatie, een aanwijzing in de zin van artikel 130, lid 6 Wet RO waarin een kader wordt geschetst en regels zijn neergelegd voor de strafrechtelijke aanpak van discriminatie. In deze aanwijzing is beschreven:

Iedere burger moet zich een volwaardig burger weten en voelen en gevrijwaard blijven van discriminatoire uitlatingen en handelingen. Wanneer iemand als niet gelijkwaardig wordt behandeld, betekent dit niet alleen een inbreuk op diens rechten, maar op de rechten van alle burgers. Discriminatie staat de aanspraak op gelijkheid en daarmee het onbelemmerd maatschappelijk functioneren van burgers in de weg, en maakt het afhankelijk van de groep waartoe men toevallig behoort. Daarnaast zorgen discriminatoire uitingen voor een gevoel voor onveiligheid in de samenleving. Stelselmatige discriminatoire uitingen en uitingen die aanzetten tot discriminatie, haat of geweld, kunnen leiden tot verstoring van de openbare orde, tot gewelddadigheden en vergaande conflicten. Discriminatie raakt zo niet alleen individuele personen, maar ontwricht de gehele samenleving.

Hier komt duidelijk het belang van het bestrijden van discriminatie aan de orde. Het gevoel van onveiligheid waar in deze tekst aan wordt gerefereerd, is zonder twijfel ontstaan bij de groep ongevaccineerden. De introductie van het CTB en de uitingen van (toen) demissionair minister De Jonge hebben de samenleving daarnaast ernstig ontwricht. Een groot deel van de Nederlanders werd

immers volledig buiten de maatschappelijke orde geplaatst en het vertrouwen in de overheid is historisch laag.⁷ Dit leidt tot oplopende spanningen in de maatschappij.

Belangrijk is hier om op te merken dat er ook in deze Richtlijn met geen woord wordt gerept over zogenaamde limitatieve gronden van de antidiscriminatie-wetgeving. Dit past aldus goed in het beeld dat hierboven geschetst is, namelijk dat discriminatie – lees: een ongerechtvaardigd onderscheid tussen mensen – op welke grond dan ook moet worden voorkomen.

EEN LEVENSBESCHOUWING?

Indien u niet van mening bent dat de groep ongevaccineerden als zodanig onder de reikwijdte van bovenstaande artikelen valt, kan worden betoogd dat het hier gaat om een levensbeschouwing. Met andere woorden, het 'ongevaccineerd zijn' duidt op het aanhangen van een levensbeschouwelijke overtuiging. Dit is een *specifiek benoemde* grond zoals genoemd in de artikel 429quarter, 137c en 137 Sr. De vrijheid van levensbeschouwing is eveneens neergelegd in artikel 9 EVRM en artikel 6 van de Nederlandse Grondwet.

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (hierna: 'EHRM') stelt als bodemeis voor een beroep op de vrijheid van levensbeschouwing dat er sprake moet zijn van denkbeelden met 'a certain level of cogency, seriousness, cohesion and importance'.⁸ Deze termen zijn, op zich genomen, niet direct duidelijk. Hoe wordt bepaald of de eventuele levensbeschouwing voldoet aan deze criteria?

Als het gaat om begrijpelijkheid, is dit wellicht nog eenvoudig te definiëren: wanneer de opvattingen niet evident onjuist zijn, voldoet deze aan de eis van begrijpelijkheid – gezien jurisprudentie gaat het vooral om het niet kwalificeren als godsdienst of levensbeschouwing wanneer het gaat om 'baseless, vague and unproved' ideeën of opvattingen.⁹ Het lijkt voornamelijk te gaan over het beïnvloeden van ieder onderdeel van het leven – waarbij de doorslag wordt gegeven door het van toepassing zijn of betrekking hebben op een fundamenteel vraagstuk.

In het geval van de vaccinatie(s) tegen COVID-19 gaat het – evident – om een fundamenteel vraagstuk: het gaat om gewetensvragen die van invloed zijn op zowel de kijk die iemand op de wereld heeft als de keuzes die hier uit voortvloeien. Daarnaast hebben deze keuzes invloed op het leven van deze persoon in het algemeen. Denk aan het wel of niet ergens naar binnen mogen of het wel of niet kunnen deelnemen aan bepaalde activiteiten – hetgeen door het hier gewraakte beleid en de hier gewraakte uitspraken extra in de hand werd gewerkt. Dit blijkt ook uit de omgang in het dagelijks leven, vaak is de eerste vraag die aan iemand wordt gesteld of die persoon wel of niet gevaccineerd is (nog steeds heel actueel).

Dan de eisen van 'serieusheid' en 'belangrijkheid'. Deze zijn subjectief van aard: deze eisen hebben betrekking op de gemoedstoestand van een rechtssubject. De vraag die vooral beantwoord dient te worden is of het rechtssubject rechten wil ontnemen aan het aanhangen van de levensbeschouwing of godsdienst.¹⁰ In dit geval is het antwoord op deze vraag duidelijk ja. Het rechtssubject (in dit geval cliënt maar ook de andere ondertekenaars van de petitie van zijn politieke partij BVNL) willen op basis van hun keuze om zich niet te laten vaccineren gebruik maken van hun fundamentele rechten en wensen op basis van deze keuze niet gediscrimineerd te worden. Het gaat aldus niet om specifieke rechten

⁷ Erasmus Universiteit Rotterdam, 1 november 2021, 'Sterk dalend vertrouwen in de overheid: de laag-vertrouwensamenleving', te raadplegen via: <https://www.eur.nl/nieuws/sterk-dalend-vertrouwen-de-overheid-de-laag-vertrouwensamenleving>; Het Parool, 1 november 2021, 'Minder dan 30 procent Nederlanders heeft veel vertrouwen in overheid', te raadplegen via: <https://myprivacy.dpgmedia.nl/consent?siteKey=5id0G7K93Kr6sOje&callbackUrl=https%3a%2f%2fwww.parool.nl%2fprivacy-wall%2faccept%3fredirectUri%3d%252fnederland%252fminder-dan-30-procent-nederlanders-heeft-veel-vertrouwen-in-overheid%252febebb924d%252f>

⁸ EHRM 25 februari 1982, nr. 7511/76 en 7743/76 (Campbell and Cosans v. UK), § 36.

⁹ EHRM 10 juli 1988, nr. 57/1997/841/1047 (Sidiropoulos and others v. the UK), § 41.

¹⁰ EHRM 29 april 2002, nr. 2346/02 (Pretty v. the UK).

voor hen als individu en als groep, maar om basale en fundamentele rechten waar iedere inwoner van Nederland recht op heeft.

Er is in dit verband ook nog een objectief criterium van toepassing: gaat het wel om een *serieuze* levensbeschouwing? Met andere woorden, zouden ook anderen de levensbeschouwing als serieus kwalificeren en niet als een parodie? De argumenten van zowel cliënt als de ondertekenaars van de petitie van zijn politieke partij (en overigens ook andere ongevaccineerden) geven blijk van een serieuze overdenking van hun keuze – die ziet op fundamentele vragen en die hen in alle opzichten van het leven beïnvloedt. Het feit dat ook pacifisme¹¹ en veganisme¹² door het EHRM als levensovertuiging zijn erkend, onderstreept nogmaals het feit dat ook de keuze tot wel of niet vaccineren hieronder valt.¹³

VRIJHEID VAN MENINGSUITING

Indien u zou oordelen dat het hier niet gaat om een levensbeschouwing – quod non – kan alsnog betoogd worden dat de keuze om je wel of niet te laten vaccineren valt onder de vrijheid van meningsuiting ex artikel 10 van het EVRM – dit is immers het geval voor politieke overtuigingen die niet als godsdienst of levensbeschouwing gekwalificeerd kunnen worden. Het dient echter te worden onderstreept dat het hier gaat om een breder gedragen belang dan een politieke opvatting, het gaat om een fundamentele keuze die doorwerkt in alle aspecten van het leven.

Aangezien de toenemende druk op ongevaccineerden om zich alsnog te laten vaccineren steeds verder toenam, kan er niet anders dan gesproken worden van een dwang of in ieder geval drang tot vaccineren. Dit maakt niet alleen inbreuk op de lichamelijke integriteit maar ook op de vrijheid van levensbeschouwing dan wel de vrijheid van meningsuiting, want het bemoeilijkt of beperkt de mate waarin iemand de mogelijkheid heeft om voor zijn (levensbeschouwelijke of politieke) keuze uit te komen.

Een inbreuk op de vrijheid van levensbeschouwing of de vrijheid van meningsuiting kan gerechtvaardigd zijn indien er sprake is van een wettelijke grond (waar aan is voldaan op grond van de – hier gewraakte – bepalingen in de Wpg en Trm), er sprake is van een van de beperkingsgronden waaronder ook de volksgezondheid valt en de inbreuk proportioneel en noodzakelijk is. Echter was het ten tijde van de invoering van het CTB al niet te verdedigen dat hier een noodzaak toe bestond – dit geldt inmiddels des te meer gezien de evoluerende epidemiologische situatie en de gegevens wat betreft de werkzaamheid van tests en vaccins.

Medisch-wetenschappelijk mist het CTB iedere grond. Ten tijde van de invoering van het CTB – op het moment dat de Deltavariant dominant was – was al duidelijk dat de bescherming tegen besmetting niet volledig was en al na enkele maanden zo sterk afnam dat deze niet of nauwelijks bijdroeg aan het remmen van de verdere verspreiding van het virus.¹⁴ Dat is met de komst van de Omikronvariant nog sterker het geval. Na het volledige vaccinatieschema is er geen verschil meer in de mate van besmettelijkheid tussen gevaccineerden en ongevaccineerden.¹⁵ Dat de booster de bescherming in

¹¹ EHRM 12 oktober 1978, nr. 7050/75 (*Arrowsmith v. the UK*).

¹² EHRM 10 februari 1993, nr. 18187/91 (*C.W. v. the UK*).

¹³ Zie voor een samenvatting hieromtrent A. Vleugel, 1 september 2018, 'Is er sprake van een godsdienstige of levensbeschouwelijke 'leer' of 'traditie'?', te raadplegen via:

https://www.navigators.nl/document/id13ec0d3444af4194b29c75294c4cc61d/het-juridische-begrip-van-godsdienst-staat-en-recht-nr-43-2-2-4-is-er-sprake-van-een-godsdienstige-of-levensbeschouwelijke-leer-of-traditie?ctx=WKNL_CSL_2652

¹⁴ Goldberg Y, Mandel M, Bar-On YM, et al. Waning Immunity after the BNT162b2 Vaccine in Israel. <https://doi.org/10.1056/NEJMoa2114228>. Published online October 27, 2021. doi:10.1056/NEJMoa2114228; Chemaitelly H, Tang P, Hasan MR, et al. Waning of BNT162b2 Vaccine Protection against SARS-CoV-2 Infection in Qatar. <https://doi.org/10.1056/NEJMoa2114114>. Published online October 6, 2021. doi:10.1056/NEJMoa2114114.

¹⁵ Rapport om omikronvarianten. Published online 2021.

<https://files.ssi.dk/covid19/omikron/statusrapport/rapport-omikronvarianten-15122021-m3nr>; Kuhlmann C, Mayer CK, Claassen M, et al. Breakthrough Infections with SARS-CoV-2 Omicron Variant Despite Booster Dose of

enige mate herstelt, doet nauwelijks ter zake. Dit effect is beperkt en bovendien kortdurend.¹⁶ Zelfs kort na de booster bleek dat 10% van de besmettingen in Denemarken voorkwam bij mensen die volledig gevaccineerd waren en ook de booster al hadden gehad.¹⁷

Bescherming tegen besmetting is ook niet het primaire doel van vaccinatie. Vaccinatie heeft allereerst en bovenal het doel om de ontvanger van het vaccin te beschermen tegen ernstige ziekte en overlijden. Dat vaccinatie eventueel bijdraagt aan het remmen van de verdere verspreiding van een virus is daarbij van secundair belang en hoogstens mooi meegenomen. En dat de vaccins hiertoe niet in staat zijn, was al ruim voor de invoering van het CTB duidelijk. Vaccinatie is dan ook 'geen daad van solidariteit'. Het weigeren van vaccinatie is niet 'decadent' maar is voor velen een goed afgewogen keuze tussen de voor- en nadelen of op basis van levensovertuiging. Oma en opa gaan niet dood als hun kleinkinderen zich niet laten vaccineren. Opa en oma gaan dood omdat zij kwetsbaar en / of oud zijn. Vanuit de medisch-ethische optiek is het chanteren van burgers om zich te laten vaccineren dan ook een immorele strategie, zeker als het om kinderen gaat. Zeker niet omdat nu blijkt dat vaccinatie, ook voor kinderen, niet zonder risico's is.¹⁸

Maar het wordt nog gekker als men in beschouwing neemt dat de mensen die de infectie door hebben gemaakt steeds opnieuw moeten aantonen dat zij 'gezond zijn'. En dat terwijl de immuniteit opgewekt door het doormaken van de infectie krachtiger is, langer aanhoudt en de kans voor deze mensen om opnieuw besmet te raken vele malen lager is dan voor mensen die het volledige vaccinatieschema afgerond hebben maar de ziekte niet hebben doorgemaakt.¹⁹ En dat is nog niet alles: de kans dat zij opnieuw ziek worden en een opname in het ziekenhuis nodig hebben is zeer klein en de kans om alsnog op de intensive care te belanden nagenoeg nul.²⁰ Dat zij geen herstelbewijs hebben kan hen niet aangerekend worden, omdat een groot deel van hen de infectie doormaakte alvorens de vaccins beschikbaar kwamen of omdat zij het ziektebeeld niet herkenden en zich op dat moment niet hebben laten testen. En dat is allesbehalve onwaarschijnlijk omdat een significant deel van de infecties zonder klachten en symptomen verloopt.²¹ En uitgerekend deze mensen moesten steeds opnieuw bewijzen dat zij gezond zijn en ook zij werden gedwongen om zich alsnog te laten vaccineren. Vanuit het oogpunt van veilige en zinvolle gezondheidszorg is dit niets minder dan waanzin.

En dan de laatste aperte leugen van Hugo de Jonge: er zou sprake zijn van een 'pandemie van de ongevaccineerden'. Terwijl op dat moment de cijfers al lieten zien dat het aandeel gevaccineerden in de ziekenhuizen snel toenam, en in het Canisius Wilhelmina Ziekenhuis in november 2021 al bijna 70%

mRNA Vaccine. *SSRN Electronic Journal*. Published online December 9, 2021. doi:10.2139/SSRN.3981711; Hansen CH, Schelde AB, Moustsen-Helm IR, et al. Vaccine effectiveness against SARS-CoV-2 infection with the Omicron or Delta variants following a two-dose or booster BNT162b2 or mRNA-1273 vaccination series: A Danish cohort study. *medRxiv*. Published online December 23, 2021:2021.12.20.21267966. doi:10.1101/2021.12.20.21267966.

¹⁶ Kuhlmann C, Mayer CK, Claassen M, et al. Breakthrough Infections with SARS-CoV-2 Omicron Variant Despite Booster Dose of mRNA Vaccine. *SSRN Electronic Journal*. Published online December 9, 2021. doi:10.2139/SSRN.3981711.

¹⁷ Rapport om omikronvarianten. Published online 2021.

<https://files.ssi.dk/covid19/omikron/statusrapport/rapport-omikronvarianten-15122021-m3nr>

¹⁸ Chua GT, Kwan MYW, Chui CSL, et al. Epidemiology of Acute Myocarditis/Pericarditis in Hong Kong Adolescents Following Comirnaty Vaccination. *Clinical Infectious Diseases*. Published online November 28, 2021. doi:10.1093/CID/CIA989

¹⁹ Gazit S, Shlezinger R, Perez G, et al. Comparing SARS-CoV-2 natural immunity to vaccine-induced immunity: reinfections versus breakthrough infections. *medRxiv*. Published online August 25, 2021:2021.08.24.21262415. doi:10.1101/2021.08.24.21262415

²⁰ Abu-Raddad LJ, Chemaitelly H, Bertollini R. Severity of SARS-CoV-2 Reinfections as Compared with Primary Infections. *New England Journal of Medicine*. 2021;385(26):2487-2489.

²¹ Sah P, Fitzpatrick MC, Zimmer CF, et al. Asymptomatic SARS-CoV-2 infection: A systematic review and meta-analysis. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*. 2021;118(34). doi:10.1073/PNAS.2109229118/-/DCSUPPLEMENTAL

bedroeg.²² Zelden heeft een politicus een zo schaamteloos, immoreel én strafbaar gedrag laten zien als Hugo de Jonge in de afgelopen twee jaren.

En wat te denken van de uitspraak als: *“De keus tussen wel of niet vaccineren, is eigenlijk kiezen tussen vaccineren of de levensgrote kans dat je ziek wordt”*. Hier is geen sprake meer van onjuiste voorlichting: dit is niets anders dan het zonder enige scrupules voorliegen van het Nederlandse volk en haar op die manier proberen angst aan te jagen voor een virus dat voor het overgrote deel van de mensen niet gevaarlijk is en niet tot ernstige ziekte of overlijden leidt. Al kort na het uitbreken van SARS-CoV-2 werd duidelijk dat de ouderen, de kwetsbaren en de mensen met (ernstige) onderliggende aandoeningen verreweg het meest te vrezen hadden van het virus. Op het moment van de uitspraak van De Jonge was al bekend dat de overall *Infection Fatality Rate* (IFR) ruim lager was dan 1%,²³ een getal dat later nog verder naar beneden werd bijgesteld.²⁴ Veel belangrijker nog is het gegeven dat de kans dat de kans dat iemand van 80 jaar (ernstig) ziek wordt van SARS-CoV-2 1000 tot 10.000 keer zo groot is als een 18-jarige.²⁵ En op dat moment waren het uitgerekend de jongere leeftijdsgroepen die zich niet hadden laten vaccineren, de groep mensen met verreweg de laagste kans op ernstige ziekte of overlijden, met een kans van één of meerdere nullen achter de komma.

En dan blijkt ook nog eens dat het CTB is gebouwd op vluchtige statistische luchtkastelen. De modellen waarvan het RIVM zich bediende om het nut van het CTB 'aan te tonen' waren hiervoor helemaal niet geschikt. Maar dat niet alleen, ze getuigden van een ontstellend amateurisme ter onderbouwing van de meest verstrekende maatregel qua inbreuk op de grondrechten van het Nederlandse volk. Door externe deskundigen werden de modellen tot op het bot gefileerd en benoemd als 'lachwekkend', 'een belediging voor de wetenschap', een 'bierviltje-berekening' en een 'door een stagiair op een zondagmiddag in elkaar model modelletje'.²⁶ Zie hier de 'wetenschappelijke' onderbouwing van het CTB.

Bovenstaande kan dan ook niet anders dan leiden tot de conclusie dat de inbreuk op de vrijheid van levensbeschouwing of de vrijheid van meningsuiting niet proportioneel en niet noodzakelijk is in het kader van de volksgezondheid.

STAANDE JURISPRUDENTIE

Hierboven is vastgesteld dat de groep 'ongevaccineerden' wel degelijk gekwalificeerd kan worden als een 'groep' op grond van bovengenoemde artikelen. Nu rijst de vraag of de uitspraken van de heer De Jonge volgens vaste jurisprudentie vallen onder de hiervoor genoemde artikelen. De Hoge Raad heeft een toetsingskader tot stand gebracht voor groepsbelediging (artikel 137c Sr) dat ook van toepassing is op artikel 137d Sr gezien de grote onderlinge samenhang tussen beide artikelen (zoals ook hierboven aan de orde is gekomen). Dit toetsingskader stamt uit een reeks arresten die de Hoge Raad rond de

²² Laatste COVID-nieuws: steeds meer mensen "met" dan "door" COVID in CWZ | CWZ Nijmegen. Accessed February 7, 2022. <https://www.cwz.nl/zorgpartner/algemene-informatie-en-nieuws/nieuws-voor-zorgpartners/het-laatste-nieuws-over-covid/>

²³ Infection fatality rate of COVID-19 inferred from seroprevalence data. Accessed February 8, 2022. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/340124>

²⁴ Ioannidis JPA. Reconciling estimates of global spread and infection fatality rates of COVID-19: An overview of systematic evaluations. *European journal of clinical investigation*. 2021;51(5). doi:10.1111/EJC.13554

²⁵ Axfors C, Ioannidis JPA. Infection fatality rate of COVID-19 in community-dwelling populations with emphasis on the elderly: An overview. *medRxiv*. Published online December 23, 2021:2021.07.08.21260210. doi:10.1101/2021.07.08.21260210

²⁶ Regering en OMT onderbouwen QR-code met onbetrouwbare modellen <https://www.ftm.nl/artikelen/basis-qr-code-twijfelachtig?share=Kc%2FHdnEFUgw51IkY%2FjkHKw0OiKi1%2BhEN%2FVOYZOCILItJeHWXmBljr6l7pIJA%3D%3D>; Statistici kraken ook nieuwe onderbouwing coronapas: 'Dit is een bierviltje-berekening' <https://www.ftm.nl/artikelen/qr-code-update?share=DN6fJBhfl%2FJtGGN9UjHOIAMEnyM8rwmMUncFHj51rzWBJKNXhv8rTdcWmUwig%3D%3D>

eeuwwisseling heeft gewezen. Het gaat hierbij om zogenaamde 'contextuele toetsing' die bestaat uit drie stappen.²⁷

Ten eerste wordt gekeken of de uitlating op zichzelf beledigend is – waarbij de strekking en de tekst van de uiting leidend zijn. Er kan niet anders dan vastgesteld worden dat de uitspraken van De Jonge op zichzelf beledigend zijn. Het gaat hier om uitspraken die ongevaccineerden discrimineren, stigmatiseren en beleid dat deze groep uitsluit van de samenleving. Dan rijst vervolgens de vraag of de context dit beledigende karakter kan wegnemen. Dat is hier niet aan de orde. Het gaat om uitspraken die zijn gedaan tijdens persconferenties, op Twitter en in interviews. Het gaat hierbij voornamelijk om uitspraken die staande wetgeving – of de overwegingen die daaraan ten grondslag liggen – verduidelijken. Deze uitspraken en de wetgeving zijn er onomstotelijk op gericht om de druk op ongevaccineerden te doen toenemen: zij moesten en zouden zich laten vaccineren en indien zij dit niet deden, vormden zij een gevaar voor de volksgezondheid en werden zij – in toenemende mate – uit de samenleving geweerd. Ook anderen namen en nemen deze gedachtegang en uitspraken nog steeds over: er heeft zich een ware hetze tegen ongevaccineerden ontvouwd.

De tweede stap in het toetsingsschema van de Hoge Raad is of de uitlating gedaan is in een bepaalde context die het beledigende karakter daarvan mogelijk wegneemt vanwege de vrijheid van meningsuiting ex artikel 10 lid 1 EVRM. Uiteraard heeft een politicus een ruime vrijheid van meningsuiting in het maatschappelijk debat, zo onderkent ook het EHRM. Het is immers zijn taak om dit debat aan te zwengelen en zijn kiezers te vertegenwoordigen.²⁸ Echter heeft een politicus tegelijkertijd een speciale verantwoordelijkheid en dient hij zijn woorden zorgvuldig te kiezen: wanneer er wordt aangezet tot haat en geweld vallen deze uitspraken nadrukkelijk niet onder de vrijheid van meningsuiting.²⁹ In dit geval heeft de heer De Jonge een hetze tegen ongevaccineerden ontketend op basis van uitspraken die op geen enkele wijze worden gesteund door de laatste medisch-wetenschappelijke inzichten – zeg maar gerust: regelrechte en bewuste desinformatie, zo blijkt thans ook uit de eerste reeks stukken die zijn vrijgegeven door VWS op basis van de Wob – hetgeen niet anders gekwalificeerd kan worden als belediging, maar tevens het aanzetten tot haat en discriminatie.

De laatste vraag in het toetsingsschema van de Hoge Raad hangt samen met het antwoord op de tweede vraag, namelijk of – indien de uiting wellicht gerechtvaardigd kan zijn onder artikel 10 lid 1 EVRM – de uiting niet onnodig grievend is.³⁰ Indien dit het geval is, kan de context onder geen beding het strafbare karakter van de uiting wegnemen. Eigenlijk doet dit in het onderhavige geval niet ter zake, aangezien hoe dan ook niet is voldaan aan het wegnemen van het strafbare karakter gezien de context. Desalniettemin is het wel interessant om dit criterium ook nog even toe te lichten aangezien dit de strafbaarheid van de heer De Jonge nogmaals bevestigt.

In het Felter-arrest, gewezen door de Hoge Raad in 2014, wordt aangegeven dat:

*[...] de betreffende politicus enerzijds daadwerkelijk in staat moet zijn zaken van algemeen belang aan de orde te stellen ook als zijn uitlatingen kunnen kwetsen, choqueren of verontrusten, maar anderzijds ook de verantwoordelijkheid die de politicus in het publieke debat draagt om te voorkomen dat hij uitlatingen verspreidt die strijdig zijn met de wet en met de grondbeginselen van de democratische rechtsstaat. Daarbij gaat het niet uitsluitend om uitlatingen die aanzetten tot haat of geweld of discriminatie maar ook om uitlatingen die aanzetten tot onverdraagzaamheid.*³¹

Hier wordt dus aangegeven ook het 'aanzetten tot onverdraagzaamheid' onder de reikwijdte van de artikelen 137c en 137d Sr valt. In het onderhavige geval is hier zonder twijfel aan voldaan. Door de uitspraken van de heer De Jonge is in ieder geval aangezet tot onverdraagzaamheid jegens

²⁷ HR 3 maart 2019, ECLI:NL:HR:2019:1816, Conclusie A-G Sprongen, § 4.2.

²⁸ EHRM 23 april 1992, NJ 1994/102, § 42 (*Castells*) en bevestigd in EHRM 22 oktober 2007, NJ 2008/443, § 46.

²⁹ EHRM 20 april 2010, NJ 2010/429 (*Le Pen*).

³⁰ HR, 16 december 2014, nr. 13/01327, ECLI:NL:HR:2014:3583 (*Felter*), r.o. 4.4.3.

³¹ HR, 16-12-2014, nr. 13/01327, ECLI:NL:HR:2014:3583 (*Felter*), r.o. 4.4.4.

ongevaccineerden – al was het maar omdat zijn uitingen en onder zijn verantwoordelijkheid tot stand gekomen beleid een mate van onbegrip jegens ongevaccineerden tot stand brengen en hen vervolgens, als groep, weert uit het sociaal-maatschappelijk leven. Er lijkt een klimaat te zijn geschept waarbij het doen van zeer negatieve uitspraken over ongevaccineerden genormaliseerd is. Denkt u zich eens in dat er een 'discussie' gevoerd zou worden over het ontzeggen van zorg of het uitsluiten van het maatschappelijk leven van een andere groep, zoals mensen met een donkere huidskleur of transgenders. Dit zou – terecht – als totaal onacceptabel worden beschouwd. Waarom werden dit soort uitspraken wel gedaan dan wel genormaliseerd, aangemoedigd of geïnstiged door gevoerd beleid of door een (toen) demissionair minister? Er kan niet anders dan worden gesteld dat er hier duidelijk een strafrechtelijke grens is overschreden.

In dit geval is er aldus duidelijk opgeroepen tot onverdraagzaamheid. Belangrijk is te vermelden dat het 'onverdraagzaamheidscriterium' in zicht komt wanneer het gaat om beledigende uitlatingen die specifiek gericht zijn tegen een minderheidsgroep.³² In de zaak-Wilders II kwam duidelijk aan de orde dat het beschermen van minderheden dient te prevaleren boven de vrijheid van meningsuiting. De uitspraken van een politicus wordt beperkt wanneer hij aanzet tot onverdraagzaamheid jegens een minderheidsgroep.³³ In dit geval gaat het om uitspraken van beledigende aard tegen de groep ongevaccineerden, een substantiële minderheidsgroep.

Hierboven is al uiteengezet waarom de groep ongevaccineerden onder de reikwijdte van de artikelen 429quarter, 137c en 137d Sr valt. Hierbij dient nog te worden aangetekend dat deze groep niet alleen op grond van de nationale wetgeving, maar ook op grond van het Kaderverdrag inzake de bescherming van nationale minderheden van 1995. In artikel 4 van dit Verdrag is het volgende neergelegd:

The Parties undertake to guarantee to persons belonging to national minorities the right of equality before the law and of equal protection of the law. In this respect, any discrimination based on belonging to a national minority shall be prohibited.

Op grond van het voorgaande behoeft het weinig uitleg dat er hier sprake is van evident strafbare uitingen, gericht tegen een minderheidsgroep die valt onder de reikwijdte van de artikelen 429quarter, 137c en 137d Sr.

INDIRECTE DISCRIMINATIE

In bovenstaand betoog is er gerefereerd aan vormen van *directe* discriminatie, namelijk discriminatie tegen een groep mensen omwille van het feit dat zij ongevaccineerd zijn. Indien u dit niet zou aannemen – quod non – kan er worden betoogd dat het hier gaat om *indirecte* discriminatie: beleid en uitspraken waarbij bepaalde groepen indirect evenredig worden geraakt: zij worden disproportioneel geraakt omdat zij tot een bepaalde groep behoren (waarbij bijvoorbeeld gewezen kan worden op de groepen gedefinieerd in artikel 1 van de Grondwet).³⁴

In het geval van ongevaccineerden kan worden gewezen op een levensovertuiging of religie. Mensen met een religieuze overtuiging laten zich, over het algemeen, minder vaccineren. Hetzelfde geldt voor mensen die een onderliggende aandoening hebben (bijvoorbeeld een handicap) waarbij vaccineren niet mogelijk is. Deze mensen worden onevenredig geraakt in hun belangen door onderhavige uitspraken en wetgeving. Indien u dus van mening mocht zijn dat er geen sprake is van *directe* discriminatie van de groep ongevaccineerden – waarbij moet worden opgemerkt dat er dus wel degelijk sprake is van discriminatie indien we uitgaan van een niet-limitatieve opsomming van de geraakte groepen – is er wel degelijk sprake van indirecte discriminatie van bovengenoemde groepen.

³² G. Molier, B. Rijpkema & J. Stam, 'Wilders II: Het onverdraagzaamheidscriterium toegepast door de Hoge Raad', *NJB* 2021/3094.

³³ HR 6 juni 2021, ECLI:HR:2021:1036, nr. 20/03005 (*Wilders II*).

³⁴ R. Happé, 6 november 2000, '3.6.3.2 Indirecte discriminatie', te raadplegen via: https://www.navigators.nl/document/id7b802adfe079fe1d9f6b280405b5c18a/drie-beginselen-van-fiscale-rechtsbescherming-fiscale-monografieen-nr-77-3632-indirecte-discriminatie?ctx=WKNL_CSL_1139

BELANG VAN DE ONDERHAVIGE ZAAK VOOR DE DEMOCRATISCHE RECHTSSTAAT

De democratische rechtsstaat bestaat uit twee componenten: de democratie en de rechtsstaat – waarbij democratie, kort gezegd, neer komt op een beslissing van de meerderheid, ziet de rechtsstatelijke component op het beschermen van een of meerdere minderheden. Dit is een van de hoofdredenen waarom er überhaupt grondrechten bestaan: deze zien zowel op de bescherming van individuen tegen de almacht van de overheid als op de bescherming van minderheden tegen de meerderheid.

In dit geval raakte het gevoerde beleid en raakten de door de heer De Jonge gedane uitspraken aan beide van deze elementen. Het individu, behorend tot de groep ongevaccineerden, werd immers op disproportionele wijze gediscrimineerd, gestigmatiseerd en uitgesloten omwille van de gevoerde wetgeving en gedane uitspraken. Het simpele feit dat er een meerderheid bestaat voor gevoerd beleid in de Tweede Kamer, doet hier – juist vanwege het belang van de bescherming van minderheid – niets aan af.

Probeer u zich eens voor te stellen dat de heer De Jonge deze uitspraken zou hebben gedaan over andere meer *bon ton* minderheidsgroepen, zoals mensen met een donkere huidskleur of bijvoorbeeld (Marokkaanse) afkomst (zie *Wilders II*). Het land zou – en terecht – te klein zijn geweest. Het gevoerde beleid en de uitspraken van de heer De Jonge hebben kennelijk tot een dermate normalisering van het op dergelijke wijze wegzetten van ongevaccineerden geleid, dat dit maatschappelijk gezien min of meer acceptabel is geworden.

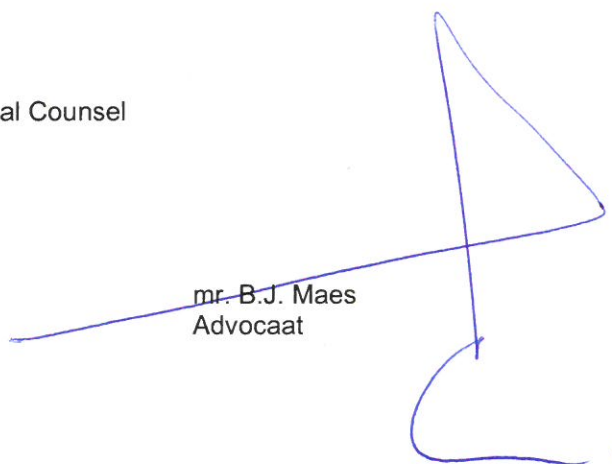
Er bestaat medisch-wetenschappelijk gezien, we herhalen het nogmaals, geen enkele rechtvaardiging voor het CTB. Het heeft geen effect op de verspreiding van het virus. Het beschermt de gevaccineerden evenmin als de ongevaccineerden tegen het virus. Het brengt het einde van de pandemie niet dichterbij. Niets van dat alles. Het is een duur, zinloos en maatschappelijk sterk polariserend middel zonder enig voordeel en alleen maar nadelen.

Wij verzoeken u dan ook dringend om tot vervolging over te gaan van de heer De Jonge voor de door hem gepleegde ambtsmisdrijven. Wij zien graag zo spoedig mogelijk uw vervolgingsbeslissing tegemoet.

Hoogachtend,
Maes Law B.V.
mede namens drs. J. Bonte, neuroloog en Medical Counsel

mr. drs. R. Blommestijn
Counsel

mr. B.J. Maes
Advocaat